

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhvsii, 1674

Cap. 12. III. Nota, Catholicum nomen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

CAPUT XII.

III. Nota, Catholicum nomen.

Gloriosissima & evidentissima hæc Nota est, ab Apostolis & Concilijs in Symbolis consignata, & tam certa, quam ipsa Symbola, tametsi Catholicum nomen in nullis Canonicis libris legatur. Ob hanc causam toto orbe terrarum, ab Apostolis ad Lutherum, non aliter pueri, juvenes, viri ac senes recitârunt, quam, *Credo Sanctam Ecclesiam Catholicam*, donec Lutherus tandem in catechismo suo inverteret, docerétq; *Credo Sanctam Christianam Ecclesiam*: Aded illud nomen Catholicû illi novo Evangelio obstabat. Augustana Confessio art. 7. similiter conceptis verbis: *Oportet semper S. Christianâ Ecclesiam manere*. Manifesta corruptela Symboli: Omnis quidem Catholicus est Christianus; sed non omnis Christianus est Catholicus. Pudit post ipsos Lutheranos ejus fraudis. Hinc primò in Smalcaldicis articulis utrumq; conjunxerunt, credendam videlicet *Ecclesiam Catholicam Christianam*. Deinde, ut Diedericus in catech. inst. rediére ad Catholicos, & *Credo Ecclesiam Sanctam Catholicam*, præscripserunt recitandum. Demum Morphei illi, more quorundam priscorum hæreticorum, etiam nomen Catholicum sibi proprium arrogarunt, idq; tam Lutherani, quam Calvinistæ. Quemadmodum Joannes Gerhardi Lutheranus Tomos suos inscripsit Confessionem Catholicam, & Chamierius Calvinista, Panstratiam Catholicam. Nifanius Lutheranus supra omnes Thrafo, nomen Catholicum, inquit, de jure & merito nobis debetur. Interim in catechismo Lutheri, quem pueris instillant passim manet *Christiana Ecclesia*, erafo Catholico nomine. Idem tamen Nifanius fatetur Carolum M. eam, in qua vixit, Ecclesiam, Catholicam appellasse. Ita sanè est: Idem nomen in Synodis sub eo habitis, & Capitularium libris identidem reperias: exsertè ad Hispaniæ Episcopos post Symbolam fidei suæ subjungit: *Hæc est fides Catholica*.

At priusquam ex hoc Catholico nomine Notam in eo expressam reddamus; duo imprimis observanda monet Suarez lib. defens. Catholicæ. I. Nomen Catholicum tam nobis Ecclesiam, quàm fidem Catholicam significare. Quare sicut Apostoli & Concilium Nicænum docent: *Credo sanctam Ecclesiam Catholicam*; ita Athanasius in suo Symbolo: *Hæc est fides Catholica, quam nisi quisque fideliter, firmiterq; crediderit, salvus esse non poterit.* Ratio est, quod inseparabili nexu inter se conjuncta sint fides Catholica, & Ecclesia Catholica.

Alterum est in Catholico nomine observandum, id nomen ab Apostolis, dictante Spiritu sancto tam signatè positum esse in Symbolo Apostolico, Nicæno & Constantinopolitano, ut eo distinguerentur Catholici ab hæreticis. Nam in actis Apostolorum c. 11. Christi & Apostolorum discipuli, omnisque Fidelium turba primùm Antiochiæ cognominati sunt Christiani, quo nomine satis discernebantur à Judæis & Paganis. Verùm quia inter ipsos Christianos futuri erant hæretici, ut toties monuerunt Apostoli in suis scriptis; idèò singulari Dei providentia additum est in Symbolo nomen *Catholicum* ad Catholicos ab hæreticis discernendos. Igitur,

Ibi est vera Christi Ecclesia, ubi nomen Catholicum inter omnes religiones semper obtinuit;

Atqui inter solos Catholicos semper id obtinuit: ergò
Apud solos Catholicos est vera Christi Ecclesia.

Hæc consentiens omnium Patrum doctrina, hoc illorum argumentum ex nota nominis deductum adversus hæreticos. Pacianus Episcopus epist. 1. contra Parmen. *Si fortè ingressus populosam urbem Marcionitas, Novatianosq; ceteros ejusmodi comperissem, qui se Christianos vocarent, quo cognomine Congregationem meam plebis agnoscerem, nisi Catholica diceretur?* Hinc postea concludit: *Christianus mihi nomen est, Catholicus verò cognomen; illud me nuncupat, illud ostendit; hoc probor, inde significor.* Addit idem vetus scriptor: *Certè non ab homine mutuatum, quod per secula tanta non cecidit, Catholicum istud, non Marcionem, nec Apellem, nec Montanum, nec hæreticos sonat auctores.* Augustin. lib. cont. epist. Fundam. c. 4. *Ipsum Catholica Ecclesia nomen, quod non sine causa inter tam multas hæreses, sic illa Ecclesia sola obtinuit, ut cum omnes hæreti-*
ci, Ca-

ci, Catholici dici velint; quarenti tamen peregrino alicui, ubi ad Catholicam convenitur? nullus hæreticorum vel basilicam suam, vel domum audeat ostendere. Cyrill. Hieros. Catech. 18. Si iveris in aliquam urbem, non petas, ubi sit Ecclesia, vel domus Dei, nam etiam hæretici dicunt se habere domum Dei & Ecclesiam; sed petas ubi sit Catholica Ecclesia. Id enim nomen proprium est hujus sanctæ Ecclesiæ Matris omnium nostrum. Ita Hilarius can. 10. in Matth. cæteri que Patres, quos longum est referre. Igitur cum Augustino concludimus lib. de vera relig. c. 7. Tenenda est nobis Christiana religio, & ejus Ecclesiæ communicatio, quæ Catholica est, & Catholica nominatur, non solum à suis, verum etiam ab omnibus inimicis; velint enim nolint, ipsi quoque hæretici & schismatum alumni, quando non cum suis, sed cum extraneis loquuntur, Catholicam nihil aliud, quàm Catholicam vocant, non enim possunt intelligi, nisi eam hoc nomine discernant, quo ab universo mundo nuncupatur.

Vide nunc Nisani, an non ubique in Germania, Hollandia, Anglia, Polonia, Vngaria, ubi Catholici inter diversos hæreticos mixti vivunt, & colunt religionem suam, hæc nominis Catholici notâ monstrentur & discernantur ab alijs sectis?

Hinc nunc alterum consequens est, quod æquè vos convincit. Nam cum solis Catholicis nomen Catholicum proprium sit, & hæreditarium nobis ad hæc tempora permanferit; necesse semper fuit, cæteros extra hanc Catholicam Ecclesiam hæreticos, nomen suæ sectæ vel ab auctoribus & hæresiarchis suis sumere. Ita Ariani ab Ario, Novatiani à Novato, Donatistæ à Donato, Nestoriani à Nestorio, Hussitæ ab Hussio, Lutherani à Luthero, Calvinistæ à Calvino, Zwingliani à Zwinglio, Arminiani & Gomaristæ ab Arminio & Gomaro nomen suum præferunt. Vel certè aliunde aliud nomen illis inditum, quemadmodum Gnostici, Ophitæ, Encratitæ, Cathari, Iconomachi, Confessionistæ, Vbiquistæ, Reformati, Puritani, Anabaptistæ, Protestantes, Presbyteriani, Independentes, Remonstrantes, Conformistæ, & quæ non monstra nominum & sectarum? Id nunc Patrum consensu rursus clarum est. Chrysost. Hom. 33. in Act. Apost. *Illi habent quosdam, à quibus appellantur; prout enim hæresiarchæ nomen, ita & secta vocatur: Nobis autem nullus vir nomen dedit.* Pergit Chrysost. Nunquid scindimur ab Ecclesia? num hæresiarchas habemus? num ab hominibus cognomen habemus?

bemus? nunquid nobis dux quidam est, sicut illi Marcion, illi Manichaeus, huic Arius? Justin. Martyr in Triph. Isti sunt distincti cognominibus denominati à quibusdam viris, ut quisq. auctor alicujus novae doctrine: ex ijs alij vocantur Marcionistae, alij Valentiniiani, alij Basilidiani, alij Saturniani, alij alio vocabulo. Irenaeus lib. I. c. 20. Habent vocabula à Principe impiissima sententia Simone Simoniani. Lactant. lib. 4. instit. c. 30. Cum Marcionistae aut Ariani nominantur, Christiani esse desierunt, & externa vocabula induerunt. Hieron. cont. Luciferanos: Sicubi audieris eos, qui dicuntur Christiani, non à Domino, IESV Christo, sed à quòq. alio nuncupari; ut Marcionitas, Valentinianos, scito non Ecclesiam Christi, sed Antichristi esse synagogam. Optatus Milevitanus lib. contr. Parmen. Cum ante ipsius superbiam omnes in Christo crederent, Christiani vocarentur, ausus est populum cum Deo dividere, & qui illum secuti sunt jam non Christiani vocarentur, sed Donatistae. Athanasius orat. 2. contra Arianos: Illi qui aliunde fidei suae originem deducunt, merito auctorum suorum cognomina praefereunt. Ita explosus est Marcion inventor haereseos, ita Valentinus, Basilides, Manichaeus, Arius. Imò inquit: Qui haereticos sequuntur, tametsi mille successus habeant, omnes tamen nomen ejus, qui prius haeresim invenit, referunt. Multis hæc ibi Athanasius, & prolixius aliquanto nos, quod scenam nostri temporis repraesentent.

Nunc Nifanium ex hac haereticorum colluvie audiamus: Nomen Catholicae Ecclesiae de jure & merito nostrae competit Ecclesiae, quam Lutheranam intelligit. Quælo quo jure, hæreditatis & possessionis? an significationis per nomen Catholicum ab Apostolis traditæ? Neutrum certè; Non possessionis, id enim si obtenditis, debetis ante Lutherum, per mille annos demonstrare nobis aliquem coetum hominum, aut possessorem aliquem, præter Pontificios in Romana & Catholica Ecclesia, qui id nomen Catholicum sibi vendicarit. Sanè ut coetus ille fictitijs est ex Prædicantium cerebro: ita fictitium jus, perinde ut supra ostendimus, nullam posse à vobis per mille annos ad Lutherum usque Ecclesiam monstrari, in qua Evangelium vestrum novum publicè in Catholico aliquo coetu, sic dicto, diversoq. à Catholicis, quos Papistas & Pontificios appellatis, prædicatum sit: quando per mille illos annos, non nisi una Catholica Ecclesia, eaque visibilis sic appellata est.

Caroli Magni si hinc desideres testimonia, adsunt illa copiosè, is licet

licet *Christianam* subinde *Ecclesiam* scribat, in qua erat, ubique tamen *Catholicam* vocat, in Synodis & Capitularium libris; ut tu ipse agnoscis ex lib. i. Capitularium. *Primo omnium admonemus, ut fides Catholica ab Episcopis & Presbyteris diligenter legatur.* Inde epistola ad Hispaniæ Episcopos post fidei suæ professionem subjungit: *Hac est fides Catholica:* Nec alij Ecclesiæ id attribuere potuit, quàm quæ tunc una erat Catholica in toto Occidentis imperio, de qua in eadem epistola ad Hispaniæ Episcopos: *Prædicamus unam, Sanctam Dei Ecclesiam, toto orbe diffusam.* Certò illa nec Lutherana, nec Calviniana fuit, serò tandem nata & avulsa cum alijs per hæresin ab Ecclesia Catholica. Eadem hæc Universalis Ecclesia mansit ad Lutherum, donec ab hæresi primùm turbata abrupta, tantùm in partibus quibusdam fuit.

Adhæc, si de jure vestrum est nomen Catholicum, quare Lutherus erasit è Symbolo? quare ab Augustana Confessione Confessionistæ dici vultis? nec unquam obtendistis in imperij Comitij Catholicum nomen vobis deberi? Secundò, qui exierunt è Catholica Ecclesia illis nomen illud non debetur: At vos Lutherani existis ex Catholica Ecclesia, juxta illud Joan. epist. i. c. 4. *Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis.* Ergò. Quis enim unquam sanæ mentis dixit, Catholicos cum Pontificia Ecclesia, ut vos eam appellatis, exisse è Catholica & Universali Ecclesia? hæreticorum id proprium est, ita antiquæ hæreses, ita novæ cum Luthero exierunt. Inde August. in psal. 106. *à multitudine unitatis omnes hæreses exierunt, sicut paulo ante commemoravi dictum. Ex nobis exierunt sed non fuerunt ex nobis.* Rursum in psal. 56. *Qualem insaniam patientur hæretici, quæso ut attendatis: Illi præcisi à compagine Ecclesiæ Christi, & partem tenentes, & totum amittentes nolunt communicare orbi terrarum, quo diffusa est gloria Christi.* Quo nunc jure Catholicum nomen parti, & præciso membro conveniet, quod toti & sano solum corpori debetur? Somnias Nisani. Tertiò, lege omnia Imperij & Comitiorum acta, & videbis id nomen Catholicum Catholicis relinqui; Et ratio est, quam S. Aug. dat de vera rel. c. 7. *Non enim possunt intelligi, nisi Catholicæ Ecclesiæ hoc nomine discernant, quo ab universo orbe nuncupatur.* Tres religiones tantùm admixtæ in Imperio, Catholica, Lutherana, & Calviniana. Catholici suo hæreditario nomine appellantur Catholici; Lutherani Augustanæ Confessionis consortes & Protestantes; Calvinistæ verò

M

Refor-

Reformati: quando hæc molliora nomina vobis magis placent, ne tam absurdè & invidiosè ab hæresiarchis suis nominarentur Lutherani & Calvinistæ. Quamquam æthiopem citius lavabis, quàm Lutheranum nomen expungas ex omnibus Scriptorum libris, & hominum totius orbis appellatione. Catholicum nomen Catholicis manebit, dum orbis stabit. Quartò, quomodo ostendes id nomen vobis potius *de jure & merito* deberi, quàm Calvinistis, Zwinglianis, Puritanis, alijsque sectis? Idem illi justam obstinatè, quàm falsò obtendunt. Quintò, quod *meritum* vestræ Ecclesiæ, nisi quòd per hæresin turbata sint omnia, sacra & profana in Ecclesia Christi? Ideò in Concilio Tridentino damnati estis inter hæreticos, omnisque doctrina vestra, quantum à Catholicis diffidet, proscripita est.

Sed inquis: *Præstaret Protestantes ab hac nuncupandi liberalitate abstinere, quâ Catholici appellantur, quòd ex eo præscriptionem faciant Catholici, qui Romanenses, Papistæ & Papicole nominari deberent.* Itane tu ille Dictator in Imperio es, paucorum prædicantium Superintendens, & textorum prædicans? Omnes Imperij Ordines id nomen Catholicum Cæsari & nobis attribuunt, & tu Cæsari & Principibus præscribis? mirum te non vocari ab ijs ad Comitia Imperij, ut sapientiam tuam audiant. Et qui illi Protestantes, à quibus illud exigis? jam hoc ipso nomine arguis vos non esse Catholicos sed hæreticos, & quinã, inquam, illi Protestantes? Etiam in Anglia princeps ac potens Protestantium nomine secta est, ut discas ex Florimundo & Honorio Reggio, alijsque Scriptoribus Anglis. Estne hoc nomen vestrum ita proprium, ut ab alijs vos discernat? nisi Protestantes Lutherani, aut Confessionis Augustanæ dici malitis, & more hæreticorum alia nova in Ecclesiam sectæ vestræ nomina invehere.

Demum tanquam ex pectore sapientiæ tuæ pronuntias: *Discriminis loco rectius nuncupantur Romano-Catholici, Papistæ, Pontificij.* Hoc tuum ex tripode est oraculum, hoc judicium tuum, quo te ipsum condemnas: admittis enim inter hæc nomina nos Catholicos dici; Catholicorum verò Ecclesia una est, ut supra ostendimus ex Symbolo Nicæno & Constantinopolitano: ergò extra eam non alia est Ecclesia vel Lutherana, vel Calviniana, vel Zwingliana, vel Puritana, cui hoc nomen competere possit: nam ubi una tantum est Ecclesia Catholica, non sunt duæ,
vel

vel tres, aut quatuor Ecclesiæ Catholicæ; sed omnes illæ extra unam veram Catholicam Ecclesiam, hæreticorum sint Ecclesiæ, necesse est. Vides igitur, ut te excludis è numero Catholicorum, neque Lutheranis tuis nomen Catholici vendicari possit?

Quòd Papistas nos & Pontificios vocari vis, non id oppidò abnuant Catholici, quando Chrysostomus Hom. 33. in Act. Apost. *Quòd si nos agnominationem cuiusdam sortimur, sed non ab hæresum auctoribus, sed ab his, qui præsunt nobis, & gubernant Ecclesiam*, quales sunt Pontifices Romani & Papæ Vniuersales; num id adeò inconueniens? modò non ab homine aliquo particulari id nomen trahatur, sicut hæretici appellantur vel ab Ario, vel Nestorio, vel Luthero, vel Calvino. Imò Bellarminus inquit, non vocari nos Papistas, nisi à Lutheranis vel hæreticis; non autem ita vocamur in Græcia, Asia, Africa, Indijs, Italia, Hispania, Gallia. Neque nomen istud Papistæ inuenies in ullis Capitularium Caroli M. libris, neque in Synodis Carolinis, neque ullo eorum temporum Scriptore: Vos autem ubique Lutherani, sicut cæteri hæretici, à suis hæresiarchis appellamini. Denique, etsi id nomen in Catholico sensu admittatur, non tamen in hæretico vestro sensu, qui eo Papisticam & Pontificiam Ecclesiam distinguitis à Christiana & Catholica Ecclesia, ipsumque Antichristi regnum per illas voces denotatis. Igitur quando tu nos Romanenses, Romanistas, Papistas, Papæos, Papicolos vocas, prodis hæresis tuæ serpentinum virus tibi à Luthero infusum: Nec his calumnijs magis commovemur, quàm quòd olim Berengariani, fratres tui, *Pompificem & Pulpificem* appellarint Pontificem; aut Waldenses Ecclesiam *purpuratam meretricem*; aut Wicleffistæ *Synagogam Sathanæ*. Hæc arma vestra, hic furor vester, Ecclesiam & Ecclesiæ Rectorem criminari. Semen Chanaan, Prædicantis filius, quid aliud à puero in paterna domo discere poteras, quàm odium Catholicæ Religionis? cætera quæ hic garris de Papistarum nomine, non digna censeo calamo.

Postremùm intorques: prisce hæretici etiam sibi nomen Catholici arrogarunt, ut ex Lactantio lib. 4. Institut. c. 20. adducis, *suam Ecclesiam Catholicam putant*. &c. Faciunt hoc, quod vos facitis, qui falsò id nomen sibi vendicant ex falsa Ecclesia sua. Ideò benè Tertullianus de his hæreticis: *Faciunt fauos & vespæ, faciunt Ecclesias & Marcioniste*. Intelligitne Tertullianus per Marcionistas Catholicos, an hæreticos?

tu ipse iudica: hæreticos sanè. Vos illæ vespæ, crabrones, & degeneres, qui adulterinum mel stipant; apum favi sunt in Ecclesia Catholica, ubi Respublica ordinata est sub uno sacrorum Rege & capite, qualem nec vespæ, nec fuci, nec crabrones habent.

Alteram partem propositionis: *Nec jure significationis*, apud vos esse Catholicum nomen, ostendam nunc ex proprietatibus Catholico nomine significatis.

CAPUT XIII.

IV. Nota, Universitas per Catholicum nomen significata.

PRæter ipsum Catholicum nomen, quo communi appellatione atque orbis testimonio ab hæreticis distinguimur, tres cum primis Catholico nomine Ecclesiæ proprietates continentur, quibus vera Christi Ecclesia à falsis hæreticorum Ecclesijs discernitur, ut non tam nudo nomine Catholico, quàm significato hujus nominis Catholici ab hæreticis dignoscantur. Quemadmodum id Vincentius Lerinensis vetustus inter Patres Scriptor in aureo illo libello c. 3. exponit: *In ipsa, inquit, Catholica Ecclesia magnopere curandum est, ut id teneamus, quod ubique, quod semper, & quod ab omnibus creditum est. Hoc enim est verè, proprièque Catholicum, quod ipsa vis nominis ratioq; declarat: Seu ut idem planius explicat: quod habet Universitatem, Antiquitatem, & Consensionem.* Prima igitur Catholico nomine consignata proprietas, est Ecclesiæ *Universitas*. Quod vel ipsum græcum nomen sonat, ὅλον & totus apud Græcos, unde καθολικόν universale. Ita præter cæteros Patres S. Augustinus lib. 3. contra Gaudentium Donatistam c. 1. *Hinc enim græco vocabulo, inquit, Catholica nominatur; quod enim græcè ὅλον dicitur, latine totum & universale interpretatur. Per totum ergo*
sive